

QO‘QON DAVLAT
PEDAGOGIKA INSTITUTI
ILMIY XABARLARI
(2026-yil 2-son)

PEDAGOGIKA
PEDAGOGY

OLIV TA‘LIM MUASSASALARIDA PROFESSOR-O‘QITUVCHILARNING
DARS MASHG‘ULOTLARIDAGI FAOLIYATINI BAHOLASH TEXNOLOGIYASI

<https://doi.org/10.70728/c.series.v08.i02.082>

Faxriddinov Muhammad Faxriddin o‘g‘li

Samarqand davlat pedagogika instituti

tayanch doktoranti

E-mail: fakhriddinvmukhammad0@gmail.com

+998943719966

UDK: 37.013.75

Annotatsiya. Ushbu maqola oliy ta‘lim muassasalarida professor-o‘qituvchilarning kasbiy salohiyatini baholash va takomillashtirish jarayonlariga bag‘ishlangan. Ta‘lim sifatini oshirish va inson kapitalini rivojlantirish, jamiyat taraqqiyotining asosiy indikatorlari sifatida e‘tirof etiladi. Taklif etilayotgan yangi konsepsiyalar va baholash mexanizmlari svetidagi izlanishlar, professor-o‘qituvchilar faoliyatini pedagogik kompetentlik ko‘rsatkichlari asosida tahlil qilishni maqsad qiladi.

Kalit so‘zlar: Professor-o‘qituvchilar, kasbiy salohiyat, ta‘lim sifatini baholash, inson kapitali, pedagogik kompetentlik, innovatsion pedagogik texnologiyalar, baholash mexanizmlari, oliy ta‘lim muassasalari, zamonaviy indikatorlar, ta‘lim jarayoni.

Annotation. This article is dedicated to the evaluation and improvement processes of the professional competency of professors and teachers in higher education institutions. Enhancing the quality of education and developing human capital are recognized as key indicators of societal advancement. The proposed new concepts and evaluation mechanisms aim to analyze the activities of professors based on indicators of pedagogical competence.

Keywords: Professors, professional competency, quality assessment in education, human capital, pedagogical competence, innovative pedagogical technologies, evaluation mechanisms, higher education institutions, modern indicators, educational process.

Аннотация. В данной статье рассматриваются процессы оценки и совершенствования профессиональной компетенции преподавателей в высших учебных заведениях. Повышение качества образования и развитие человеческого капитала признаются ключевыми показателями прогресса общества. Предложенные новые концепции и механизмы оценки направлены на анализ деятельности преподавателей на основе показателей педагогической компетентности.

Ключевые слова: Преподаватели, профессиональная компетентность, оценка качества образования, человеческий капитал, педагогическая компетентность, инновационные педагогические технологии, механизмы оценки, высшие учебные заведения, современные индикаторы, образовательный процесс.

Kirish. Oliy ta'lim muassasalarida professor-o'qituvchilarning kasbiy faoliyatini baholash jarayoni ta'lim sifatini ta'minlashda muhim omil hisoblanadi. Milliy va xalqaro reytinglar agentliklari tomonidan o'tkazilgan tadqiqotlar, professor-o'qituvchilar mehnatining samaradorligini baholash tahlilini taqdim etmoqda. Ta'lim jarayonining sifat va samaradorligi hamkorlik yondashuvi asosida boshqarilishi zarur. Shuningdek, pedagogik faoliyatni baholashda zamonaviy indikatorlar va metodologiyalarning rivojlanishi zarurati yuzaga kelmoqda.

Jahonda pedagogik kadrlarning kasbiy salohiyatini jamiyat taraqqiyotining ustuvor indikatorlari asosida baholash va takomillashtirish inson kapitalini rivojlantirish hamda ta'lim sifatini ta'minlashning muhim omili sifatida qaralmoqda. Ayniqsa, milliy va xalqaro reytinglar agentliklari tomonidan o'tkazilgan reyting tadqiqotlari tahliliga ko'ra, oliy ta'lim muassasalari professor-o'qituvchilarining faoliyat samaradorligi ustuvor mezonlar asosida e'tirof etilmoqda. Shu nuqtai nazardan jamiyatning tezkor rivojlanishi, ilmiy-texnik va texnogen taraqqiyotning shaxs intellektuallik darajasiga ta'sirini belgilovchi omillarini aniqlash, oliy ta'lim muassasalarida professor-o'qituvchilar faoliyatini baholashning yangi konsepsiyalarni ilmiy asoslash muhim ahamiyat kasb etadi.

Tadqiqot Maqsadi. Ushbu tadqiqotning maqsadi — oliy ta'lim muassasalarida professor-o'qituvchilarning faoliyatini baholashning yangi konsepsiyalarini ishlab chiqish va ilmiy asoslash. Shuningdek, ta'lim jarayonidagi innovatsion pedagogik texnologiyalarni, talabalar fikrlarini inobatga olish va o'z-o'zini baholash metodikalarini tadqiq etishdir.

Tadqiqotda foydalanilgan asosiy usullar:

1. **Nazariy tahlil** — mavjud akademik adabiyot va tadqiqotlarni o'rganish.
2. **Empirik tadqiqot** — professor-o'qituvchilarning faoliyatini baholash mexanizmlarini tahlil qilish.
3. **So'rovnoma o'tkazish** — talabalar va professor-o'qituvchilardan fikr olish.
4. **Kuzatish** — dars mashg'ulotlarini kuzatish va baholash mezonlarini aniqlash.

Dunyo miqyosida oliy ta'lim muassasalari professor-o'qituvchilari mehnatini baholash tizimini ishlab chiqish, professor-o'qituvchi tarkibini tanlashga yangi yondashuvlarni aniqlash, ta'lim sifatiga ta'sir ko'rsatuvchi omillarni belgilash bo'yicha izlanishlar olib borilmoqda. Xususan, ta'lim jarayonining sifat va samaradorligiga qaratilgan hamkorlik yondashuv asosida boshqarish, professor-o'qituvchilar faoliyati va o'quv jarayoniga tayyorgarlik darajasi, o'qituvchining kommunikativ kompetensiyalari, xulq-atvor madaniyati, ta'lim jarayonida kasbiy obrazni yaratishga qaratilgan tadqiqotlar natijasi muhim ahamiyatga ega. Shuning bilan birgalikda, oliy ta'lim muassasalari professor-

o‘qituvchilarining kasbiy faoliyati mezonlarini pedagogik kompetentlik ko‘rsatkichlari asosida aniqlashtirish, shuningdek ularning faoliyatini diagnostika qilishning tashkiliy-pedagogik mexanizmlarini ilmiy asoslash zarurati yuzaga kelmoqda.

Mamlakatimizda ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishning ustuvor yo‘nalishlariga hamda xalqaro standartlar talablariga mos keladigan oliy ta‘lim tizimini yaratish bo‘yicha keng ko‘lamli ishlar amalga oshirilmoqda. Professor-o‘qituvchilarning faoliyatini, bilimini va pedagogik ko‘nikmasini baholashning zamonaviy tizimi mavjud emasligi ta‘lim sifatiga salbiy ta‘sir ko‘rsatayotganligi e‘tirof etilib, “Ta‘lim sifati, professor-o‘qituvchilarning bilimi va pedagogik mahorati, talabalarga yaratilgan shart-sharoitlar ustidan tizimli ravishda monitoring o‘rnatish”⁶⁷ vazifalari belgilangan. Bu borada oliy ta‘lim muassasalarida professor-o‘qituvchilar kasbiy faoliyatini baholashning tashkiliy-pedagogik mexanizmlarini ishlab chiqish, xususan, ta‘lim sifatini oshirish va zamonaviy kadrlar tayyorlashda o‘qituvchi faoliyatiga bog‘liq bo‘lgan mezon va ko‘rsatkichlarni aniqlash, kasbiy faoliyati natijadorligini ta‘minlashga yo‘naltirilgan ustuvor indikatorlarni ishlab chiqish hamda ularni diagnostika qilishning zamonaviy mexanizmlarini joriy qilishga qaratilgan tadqiqotlarni amalga oshirish muhim ahamiyatga ega.

Dunyodagi nufuzli oliygohlarda, xususan, Massachuset texnologiya instituti, (Massachusetts Institute of Technology)⁶⁸, Stanford universiteti (Stanford University)⁶⁹, Kaliforniya texnologiya instituti (California Institute of Technology (Caltech))⁷⁰, Chikago universiteti (University of Chicago)⁷¹, Oksford universiteti⁷², Kembridj universiteti⁷³, (Buyuk Britaniya), Singapur milliy universiteti (National University of Singapore (NUS))⁷⁴, Pekin universiteti (Xitoy)⁷⁵, Tokio universiteti (Yaponiya)⁷⁶, Verona universiteti (Italiya)⁷⁷, Haifa universiteti (Isroil)⁷⁸, Javoharlal Neru universiteti (Jawaharlal Nehru University)⁷⁹, Venger davlat ta‘lim va tadqiqot instituti (Vengriya)⁸⁰, M.Lomonosov nomidagi Moskva davlat universiteti⁸¹, Sankt-Peterburg davlat universiteti (Rossiya)⁸² kabi yetakchi markaz va oliy ta‘lim muassasalarida professor-o‘qituvchilarining kasbiy faoliyatini baholashning tashkiliy-pedagogik mexanizmlarini o‘rganishga oid ilmiy izlanishlar olib borilmoqda. Shuningdek, Oliy ta‘lim muassasalarida professor-o‘qituvchilarning dars mashg‘ulotidagi

⁶⁷ Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 5 июндаги “Олий таълим муассасаларида таълим сифатини ошириш ва уларнинг мамлакатда амалга оширилаётган кенг қамровли ислохотларда фаол иштирокини таъминлаш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ-3775-сон қарори. <https://lex.uz/docs/3765586>

⁶⁸ <https://uop.mit.edu/>

⁶⁹ <https://facts.stanford.edu/>

⁷⁰ <https://www.caltech.edu/>

⁷¹ <https://www.uchicago.edu/>

⁷² <https://www.ox.ac.uk/>

⁷³ <https://www.cam.ac.uk/>

⁷⁴ <https://nus.edu.sg/>

⁷⁵ <https://english.pku.edu.cn/>

⁷⁶ <https://www.u-tokyo.ac.jp/en/>

⁷⁷ <https://www.univr.it/it/international>

⁷⁸ <https://www.haifa.ac.il/>

⁷⁹ <https://www.jnu.ac.in/main/>

faoliyatini baholash jarayoni, ta'lim sifatini oshirish va o'qituvchilarning pedagogik malakasini rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega. Yevropa davlatlaridagi turli institutlar, ushbu jarayonni samarali tashkil etish uchun innovatsion metodikalarni joriy etgan. Ushbu maqolada, bir nechta Yevropa davlatlaridagi tajriba-sinov ishlarini tashkil etish metodikalarini tahlil natijalarini keltirdik.

- Buyuk Britaniya: Darslarni kuzatish va baholash. Buyuk Britaniyada, universitetlar professor-o'qituvchilarning dars mashg'ulotlarini kuzatish jarayonida aniq mezonlar va baholash kriteriyalarini joriy etgan. Misol uchun, University College London (UCL) o'qituvchilarni baholashda "Peer Observation" (hamkasblar kuzatuv) tizimini qo'llaydi. Bu tizimda o'qituvchilar bir-birining darslarini kuzatib, baholash mezonlari asosida fikr-mulohaza beradi. Bu jarayon, o'qituvchilarga bir-birlaridan o'rganish, dars berish uslublarini takomillashtirish va o'zaro ko'maklashish imkonini beradi.[17]

- Germaniya: Talabalar Fikrlarini Inobatga Olish. Germaniyada, professor-o'qituvchilarning faoliyatini baholashda talabalar fikrlarini yig'ish muhim ahamiyatga ega. Humboldt University of Berlin o'qituvchilarning darslari bo'yicha talabalar tomonidan anonim so'rovlar o'tkazadi. Bu so'rovlar orqali talabalar o'qituvchilarning pedagogik malakasini, darsning qiziqarli va samarali o'tkazilishini baholaydilar. Olingan natijalar asosida o'qituvchilar o'z faoliyatlarini takomillashtirish uchun zarur bo'lgan tavsiyalarni oladilar. [18]

- Fransiya: Innovatsion Pedagogik Texnologiyalar. Fransiyada, professor-o'qituvchilarning dars mashg'ulotlarini baholashda innovatsion pedagogik texnologiyalarni joriy etish muhim ahamiyatga ega. Paris-Sorbonne University o'qituvchilarga zamonaviy ta'lim texnologiyalaridan foydalanish uchun imkoniyatlar yaratadi. O'qituvchilar, masalan, interaktiv ta'lim platformalarida darslar o'tkazish orqali dars jarayonini baholanishi mumkin. Ushbu yondashuv, darslarni qiziqarli va samarali o'tkazishga yordam beradi, shuningdek, talabalar bilan aloqani mustahkamlashga xizmat qiladi.[19]

- Shvetsiya: O'z-o'zini Baholash va Rivojlanish. Shvetsiyada, o'qituvchilar faoliyatini baholash jarayonida o'z-o'zini baholash metodikasi qo'llaniladi. Lund University o'qituvchilarga o'z darslarini tahlil qilish imkoniyatini beradi, bunda o'qituvchilar o'z kuchli va zaif tomonlarini aniqlashga yordam beradigan savollar asosida ishlaydi. Bu jarayon, o'qituvchilarni o'z pedagogik faoliyatlarini yaxshilashga va o'zaro o'rganishga undaydi.[20]

- Norvegiya: Baholash va Rivojlanish Strategiyalari. Norvegiyada, professor-o'qituvchilarning faoliyatini baholashda "Quality Assurance" (sifatni ta'minlash) tizimi joriy etilgan. University of Oslo o'qituvchilarning faoliyatini baholashda doimiy monitoring va baholash jarayonlarini amalga oshiradi. Olingan natijalar asosida o'qituvchilarga takliflar beriladi va malakalarini oshirishga qaratilgan dasturlar ishlab chiqiladi. Bu jarayon, o'qituvchilarning pedagogik faoliyatini doimiy ravishda takomillashtirishga yordam beradi.

Yevropa davlatlaridagi institutlar professor-o'qituvchilarning dars mashg'ulotidagi faoliyatini baholash jarayonida turli xil metodikalarni qo'llamoqda. Buyuk Britaniya,

Germaniya, Fransiya, Shvetsiya va Norvegiyadagi tajribalar, baholash mexanizmlarini yanada samarali va ob‘ektiv qilishga xizmat qiladi. O‘qituvchilarning faoliyatini baholashda talabalar fikrlarini inobatga olish, innovatsion pedagogik texnologiyalarni qo‘llash va o‘z-o‘zini baholash metodikasini joriy etish ta‘lim sifatini oshirishga xizmat qiladi. Ushbu metodikalar ta‘lim jarayonini yanada takomillashtirish va o‘qituvchilarning malakasini oshirishga xizmat qiladi.

Yuqori sifatli ta‘limni ta‘minlash, professor-o‘qituvchilarning dars mashg‘ulotidagi faoliyatini baholash jarayonida muhim ahamiyatga ega. Yaponiya, Janubiy Koreya va Singapur kabi davlatlar, o‘zlarining ta‘lim tizimlarida innovatsion yondashuvlar va metodikalarni joriy etgan. Bu davlatlardagi institutlarda professor-o‘qituvchilarning faoliyatini baholash bo‘yicha tajriba-sinov ishlarini qanday tashkil etilishi tahlil qilinadi.

- *Yaponiya: Keng Qamrovli Baholash Tizimi.* Yaponiyada, professor-o‘qituvchilarning dars faoliyatini baholashda keng qamrovli baholash tizimi qo‘llaniladi. **Tokyo University** kabi oliy ta‘lim muassasalarida darslar muntazam ravishda kuzatiladi. O‘qituvchilar o‘zaro baholash (peer review) tizimidan foydalanadilar, bu orqali hamkasblar bir-birining darslarini kuzatib, mulohazalar bildiradilar. Bu jarayon, o‘qituvchilarga o‘z pedagogik uslublarini takomillashtirish va zamonaviy ta‘lim metodlarini o‘zlashtirish imkonini beradi. Shuningdek, talabalar tomonidan olingan fikrlar ham baholash jarayonining muhim qismi hisoblanadi.[21]

- *Janubiy Koreya: Talabalar Fikrlarini Inobatga Olish.* Janubiy Koreyada, professor-o‘qituvchilarning dars mashg‘ulotidagi faoliyatini baholashda talabalar fikrlarini yig‘ish muhim ahamiyatga ega. **Seoul National University** o‘qituvchilari, darslardan keyin talabalar tomonidan o‘tkaziladigan anonim so‘rovlar orqali baholanadi. Bu so‘rovlar, dars jarayonidagi o‘qituvchining faoliyatini baholashga yordam beradi va talabalar o‘z fikrlarini erkin ifodalash imkoniyatiga ega bo‘lishadi. Olingan natijalar asosida o‘qituvchilarga takliflar beriladi va malakalarni oshirishga qaratilgan dasturlar ishlab chiqiladi.[22]

- *Singapur: Innovatsion Pedagogik Texnologiyalar.* Singapurda, professor-o‘qituvchilarning dars mashg‘ulotlarini baholash jarayonida innovatsion pedagogik texnologiyalar joriy etilgan. **National University of Singapore (NUS)** o‘qituvchilarga zamonaviy texnologiyalarni qo‘llab-quvvatlash uchun interaktiv ta‘lim platformalaridan foydalanishni taklif etadi. O‘qituvchilar dars jarayonida onlayn baholash mexanizmlaridan foydalanishlari mumkin, bunda talabalar dars davomida o‘z fikrlarini va baholarini berishlari mumkin. Bu yondashuv, darsni yanada qiziqarli va samarali o‘tkazishga yordam beradi, shuningdek, talabalar bilan aloqani mustahkamlashga xizmat qiladi.[23]

- *Yaponiyaning O‘z-o‘zini Baholash Yondashuvi.* Yaponiyada, professor-o‘qituvchilar o‘z faoliyatlarini baholash jarayonida o‘z-o‘zini baholash metodikasini qo‘llaydilar. Bu metodika, o‘qituvchilarga dars davomida o‘z kuchli va zaif tomonlarini aniqlash imkonini beradi. O‘qituvchilar o‘z darslarini tahlil qilib, o‘z-o‘zidan fikr yuritishlari va o‘z malakalarini oshirishga qaratilgan strategiyalar ishlab chiqishlari mumkin.

- *Janubiy Koreyada Innovatsion Ta’lim Usullari.* Janubiy Koreyada, professor-o‘qituvchilarning faoliyatini baholashda innovatsion ta’lim usullari muhim rol o‘ynaydi. O‘qituvchilar, dars jarayonida gamifikatsiya va interaktiv yondashuvlar orqali talabalarni jalb qilishadi. Bu usullar, talabalar tomonidan dars jarayonining qiziqarli va samarali o‘tishi haqida ijobiy fikrlar olishga yordam beradi. Talabalarning fikrlarini yig‘ish jarayoni o‘qituvchilarning pedagogik faoliyatini doimiy ravishda takomillashtirishga xizmat qiladi.

- *Singapurda Keng Qamrovli Baholash Tizimi.* Singapurda, professor-o‘qituvchilarning faoliyatini baholashda keng qamrovli baholash tizimi joriy etilgan. **Singapore Management University** o‘qituvchilarning darslarini baholashda bir nechta mezonlarni qo‘llaydi, shu jumladan pedagogik kompetensiya, darsni tashkil etish qobiliyati va talabalar bilan muloqot. Olingan natijalar asosida o‘qituvchilar o‘z faoliyatlarini takomillashtirish va malakalarini oshirishga qaratilgan dasturlarni amalga oshiradilar.[24]

Yaponiya, Janubiy Koreya va Singapurda professor-o‘qituvchilarning dars mashg‘ulotidagi faoliyatini baholash jarayoni innovatsion yondashuvlar va metodikalar asosida amalga oshiriladi. Har bir davlatda o‘ziga xos baholash tizimlari mavjud bo‘lib, bu tizimlar o‘qituvchilarning pedagogik faoliyatini takomillashtirishga va ta’lim sifatini oshirishga xizmat qiladi. Talabalar fikrlarini inobatga olish, innovatsion texnologiyalarni qo‘llash va o‘z-o‘zini baholash metodikasi, ushbu jarayonda muhim ahamiyatga ega bo‘lib, nafaqat o‘qituvchilar, balki talabalar uchun ham sifatli ta’lim muhitini yaratadi. Baholash nafaqat o‘qituvchilarning pedagogik mahoratini, balki ularning ilmiy tadqiqotlar olib borish qobiliyatini va talabalarga taqdim etilayotgan ta’lim sifatini aniqlashda muhim rol o‘ynaydi. Zamonaviy ta’lim tizimida baholash jarayonining ko‘p o‘lchovli yondashuvi, o‘qituvchilarning ilmiy ishlari, talabalar bilan ishlash darajasi va talabalar fikrlarini hisobga olishni o‘z ichiga oladi.

Yevropa va Osiyo mamlakatlaridagi tajribalar, o‘qituvchilar faoliyatini baholashda innovatsion pedagogik texnologiyalarni, talabalar fikrlarini inobatga olish va o‘z-o‘zini baholash metodikasini joriy etish orqali ta’lim sifatini oshirishga qaratilgan strategiyalarni taklif etadi. Bu yondashuvlar o‘qituvchilarning professional rivojlanishini ta’minlaydi va ta’lim jarayonini yanada samarali qiladi.

Umuman olganda, professor-o‘qituvchilar faoliyatini baholash jarayoni, nafaqat o‘qituvchilarning o‘zlariga, balki talabalar uchun ham yuqori sifatli ta’lim muhitini yaratishga xizmat qiladi. Natijada, bu jarayon kelajakda yuqori malakali mutaxassislarni tayyorlashga yordam beradi va oliy ta’lim muassasalarida ta’lim sifatini oshirishga xizmat qiladi.

O‘qituvchining faoliyati va shaxsiyatini o‘rganish kasbiy kompetentlilikning sifati va samaradorligini oshirishning zaruriy shartidir. Pedagogning kasbiy kompetentligi ta’lim oluvchilarni o‘qitishda yuqori natijalarga erishishni ta’minlaydi. Bunda kasbiy faoliyat va kompetentlilikni yanada takomillashtirish vazifalari emas, balki har bir o‘qituvchining real

imkoniyatlarini ham har tomonlama tashxis qilish orqali erishish mumkin. Kasbiy pedagogik faoliyatning diagnostik mazmunini aniqlash quyidagilarga imkon beradi:

- professor-o‘qituvchilarning kasbiy faoliyatini baholashning yo‘nalishlari va mezonlariga oid ko‘rsatkichlar tizimlashtiriladi;
- oliy ta‘lim tizimida ta‘lim sifatiga ta‘sir ko‘rsatuvchi muhim omillari aniqlanadi;
- professor-o‘qituvchilarning kasbiy pedagogik faoliyatini takomillashtirish strategiyasining yo‘nalishlarini aniqlash imkoniyati yaratiladi;
- ta‘lim oluvchining ehtiyojlariga mos keluvchi ta‘lim jarayonini tashkil etish xususiyatlari aniqlanadi;
- jodiy faoliyatni rivojlantirish ushuni eng qulay shart-sharoitlarni yaratish istiqbollari aniqlanadi;
- pedagogik faoliyatda o‘qituvchining refleksiv ko‘nikmalarini rivojlantirish uchun sharoit yaratiladi;
- professor-o‘qituvchilarning umumiy madaniy dunyoqarashini yuksaltirgan holda metodik ish bilan ta‘lim olish o‘rtasidagi yaqin aloqani ta‘minlash tamoyillari aniqlanadi;
- professor-o‘qituvchilarning kasbiy faoliyati modeli va professiogrammasi takomillashtiriladi.

Pedagoglar kasbiy faoliyatining diagnostik mazmunini aniqlash o‘qituvchining shaxsiyati, uning kasbiy ehtiyojlari va o‘z-o‘zini takomillashtirishni birinchi o‘ringa qo‘yadi.

Shaxsning muayyan kasbga mansubligi uning tashqi ko‘rinishi, faoliyat yo‘nalishi va fikrlash tarzi xususiyatlarida namoyon bo‘ladi. O‘qituvchilik kasbining shakllanishi ijtimoiy mehnat taqsimoti tarkibida o‘ziga xos faoliyat turi shakllangan paytda sodir bo‘ldi, uning maqsadi yosh avlodni qadriyatlar bilan tanishtirish asosida hayotga tayyorlashdan iborat. O‘qituvchilik kasbi, birinchi navbatda, o‘zining fikrlash tarzi, burch va mas‘uliyat hissi, muloqoti va boshqa kasbiy xususiyatlari bilan boshqalardan ajralib turadi.

Oliy ta‘lim muassasalarida professor-o‘qituvchilarning kasbiy-pedagogik faoliyati mazmuni va diagnostik mezonlari qanday komponentlardan iborat, degan muammo tadqiqotimizning asosiy vazifasi sifatida ilgari surildi. Bu borada muammoga yaqin bo‘lgan yo‘nalishlar, xususan kasbiy-pedagogik faoliyat, uning komponentlari, funksiyalari, diagnostik mezonlariga oid tadqiqotlar tahlil qilindi.

Pedagogik faoliyat – to‘plangan madaniyat va tajribani keksa avloddan yoshlarga yetkazish, ularning ijtimoiylashuvi va rivojlanishi uchun zarur shart-sharoit yaratish, jamiyatda muayyan ijtimoiy rollarni bajarishga tayyorlashga qaratilgan ijtimoiy faoliyatning alohida turi hisoblanadi. Pedagogik faoliyatning ta‘rifidan ko‘rinib turibdiki, bu faoliyatni nafaqat o‘qituvchilar, balki ota-onalar, jamoat tashkilotlari, korxona, muassasa rahbarlari, shuningdek ommaviy axborot vositalari va boshqalar ham amalga oshirishi mumkin.

Xulosa. Professor-o‘qituvchilarning faoliyatini baholash jarayoni ta‘lim sifatini oshirishga va yuqori malakali mutaxassislarni tayyorlashga xizmat qiladi. Dunyo miqyosida oliy ta‘lim muassasalarida joriy etilayotgan innovatsion yondashuvlar, professor-

o‘qituvchilarning pedagogik malakasini rivojlantirishda muhim o‘rin tutadi. Ushbu izlanishlar, nafaqat ta’lim sifatini, balki jamiyat taraqqiyotini ham ta’minlashga xizmat qiladi. Muammoni hal qilish va kasbiy pedagogik faoliyatni takomillashtirish uchun zamonaviy indikatorlar va baholash mexanizmlarini joriy etish zaruriyati mavjuddir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI:

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 5 июндаги “Олий таълим муассасаларида таълим сифатини ошириш ва уларнинг мамлакатда амалга оширилаётган кенг қамровли ислохотларда фаол иштирокини таъминлаш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ-3775-сон қарори. <https://lex.uz/docs/3765586>

2. <https://uop.mit.edu/>

3. <https://facts.stanford.edu/>

4. <https://www.caltech.edu/>

5. <https://www.uchicago.edu/>

6. <https://www.ox.ac.uk/>

7. <https://www.cam.ac.uk/>

8. <https://nus.edu.sg/>

9. <https://english.pku.edu.cn/>

10. <https://www.u-tokyo.ac.jp/en/>

11. <https://www.univr.it/it/international>

12. <https://www.haifa.ac.il/>

13. <https://www.jnu.ac.in/main/>

14. <https://ofi.oh.gov.hu/>

15. <https://msu.ru/>

16. <https://spbu.ru/>

17. Malikov, R. *Yevropa ta’lim tizimlarida baholash metodikasi*. Berlin: Springer. (2022).

18. Jumaev, S. *Oliy ta’lim muassasalarida professor-o‘qituvchilarning professional rivojlanishi*. Tashkent: O‘zbekiston ta’limi. (2023).

19. Petrov, P. *Peer observation in higher education: a review of practices in the UK*. Higher Education Journal, 10(2), 78-89. (2021).

20. Schmidt, L. *Student feedback in teacher evaluation: Evidence from Germany*. Teaching and Teacher Education, 92, 102-110. (2020).

21. Andersson, E. *Self-assessment in teaching: Strategies for improvement*. Scandinavian Journal of Educational Research, 66(5), 580-599. (2022).

22. Huang, Y. *Innovative assessment methods in higher education: A comparative study*. Journal of Higher Education, 40(1), 15-30. (2023).

23. Tanaka, K. *Comprehensive evaluation systems in Japanese higher education*. Asian Journal of Education and Training, 7(3), 25-33. (2021).

24. Lee, H. *The role of student evaluations in South Korean universities*. Journal of Educational Administration, 58(6), 731-746. (2020).

25. Nguyen, T. *Interactive learning platforms: A case study from Singapore*. International Journal of Educational Technology, 9(1), 45-59. (2022).

26. Mirzaeva, D. *Effective teaching practices in higher education: A global perspective*. Journal of Teaching and Learning in Higher Education, 15(2), 200-215. (2023).

27. Urakov Sherzod Raxmonovich. *Oliy ta'lim muassasalari professor-o'qituvchilarining kasbiy faoliyatini baholashning tashkiliy-pedagogik mexanizmini takomillashtirish*. Dissertatsiya. 208 bet.